

Høring 25/33

Innspill til høring om kontraktsvilkår, krav og kriterier for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv

Vi viser til høringen om kontraktsvilkår, krav og kriterier for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv, sendt ut av DFØ og Etisk handel Norge. Melanor ønsker med dette å gi generelle innspill til forslaget.

Melanor er bransjeorganisasjonen for kompetansebedrifter som utvikler og leverer medisinsk utstyr, laboratorieutstyr, måleutstyr og hjelpemidler i det norske markedet.

Bransjeorganisasjonen er en del av NHO Geneo, landsforeningen for helsenæring, velferd og oppvekst. Melanor er medlem av Etisk handel Norge, og har sammen med våre medlemsbedrifter og deres globale morselskaper jobbet for et mer ansvarlig arbeidsliv gjennom flere år.

Vi støtter formålet med forslaget – et bedre arbeidsliv i alle deler av verden. Imidlertid støtter vi ikke forslaget slik det foreligger, da det stiller uforholdsmessig høye krav til engangsdokumentasjon og kunnskap om globale verdikjeder, både for leverandører og oppdragsgivere.

Vi må sikre at offentlige anskaffelser forblir attraktive

For å sikre at offentlige anskaffelser forblir attraktive for et bredt spekter av leverandører, må ikke terskelen for å delta i konkurranser bli for høy. Det er avgjørende at det gjøres kost-nytte vurderinger av krav, kriterier, sanksjoner, mv. som anbefales i konkurransegrunnlagene. Det må forventes at anbefalingene er klare og konsise, gjennomførbare og forholdsmessige. Etter Melanors vurdering oppfyller ikke forslaget disse kravene.

For helsenæringen er dette særlig kritisk. Offentlige anskaffelser er i stor grad den eneste måten den norske befolkningen får tilgang til livsnødvendige diagnoseverktøy, medisiner, behandling og utstyr. Det er derfor i alles interesse at internasjonale produsenter fortsatt finner det attraktivt å levere til det norske markedet.

Innspill til momenter som bør hensyntas

Melanors medlemmer har årelang erfaring i å rapportere på et ansvarlig næringsliv. Det har vært rapportert på hele forsyningslinjen, fra råstoff frem til lokalt lager. Dette er ressurskrevende arbeid, både på oppdragsgiversiden og leverandørsiden. Med bakgrunn i dette, har Melanor noen klare anbefalinger:

- Kontraktskrav og aktsomhetsvurderinger må være rimelige
- Allerede innsamlet informasjon fra leverandørmarkedet bør lagres digitalt

- Manglende kontroll i leverandørkjeden bør møtes med veiledning og ikke bøter for å bidra til et mer ansvarlig næringsliv

Kontraktskrav og aktsomhetsvurderinger må være rimelige

Bransjen for medtek og lab har i en årrekke vært preget av sterk konkurranse og mange norske særkrav. Dette har ført til færre tilbydere i markedet. Sykehusinnkjøp har i dag i snitt kun 2,4 tilbydere per konkurranse. Det er ikke hensiktsmessig for oppdragsgivere, næringsliv eller Norges innbyggere.

Melanor mener at forslaget til kontraktskrav, slik det foreligger, ikke støtter formålet myndighetene har om et mer ansvarlig næringsliv. I forslaget settes det store krav til dokumentasjon som ikke kan gjenbrukes. Vår bekymring er at leverandørmarkedet vil bruke mye administrative ressurser på å produsere dokumentasjon for å unngå bøter, fremfor å investere i sin egen leverandørkjede for å bygge et mer ansvarlig næringsliv på sikt.

Dagens krav til aktsomhetsvurderinger er gode nok. De gir erfarne oppdragsgivere godt innblikk i om leverandøren har kontroll på sin leverandørkjede. Da kan oppdragsgiver bruke sine ressurser på å sette inn tiltak i forhold til umodne leverandører, i stedet for å bruke tid på å kontrollere dokumenter.

Lagre og del eksisterende kompetanse digitalt

Praksis i dagens anskaffelsesverk gjør at leverandørmarkedet bruker mye tid på å fremskaffe dokumentasjon. Denne informasjonen burde det offentlige i langt større grad kunne dele på tvers av etater, både av hensyn til leverandørmarkedets ressursbruk og egne ressurser.

Det finnes gode digitale løsninger for nettopp denne typen deling av informasjon, slik som for eksempel Factlines, slik at både innsynsrett og konkurransehensyn ivaretas. Melanors anbefaling er at de norske digitale løsningene som allerede er på markedet brukes i langt større grad. Da vil vi både kunne få gleden av ressursbesparing, samt større støtte til norsk næringsliv.

Vi trenger veiledning og ikke bøter for et mer ansvarlig næringsliv

Norge har et behov for å ha et attraktivt offentlig marked. Derfor frykter Melanor tilnærmingen med et bøteregime hvor bøtesatsen er skjønnsmessig. Vi opplever det som lite fruktbart å møte utfordrende internasjonale leverandørkjeder med lokale bøter. Vi ønsker at ressursene heller skal brukes der de gir mest valuta for pengene – direkte inn i de problematiske områdene og leverandørkjedene, slik vi har fått til der oppdragsgiver og leverandører har samarbeidet.

Fra våre medlemmer er anbefalingen klar; det er lettere å få til endringer i globale verdikjeder gjennom kunnskapsbasert veiledning enn bøter.

Dersom leverandører av medisinsk utstyr og laboratorieutstyr skal bidra til et mer ansvarlig næringsliv, bør leverandørenes innspill hensyntas. Om ikke, frykter vi at følgende kan skje:

1. leverandørmarkedet trekker seg ut av området som er “problematisk” og velger et mindre problematisk område dersom det er betalingsvilje hos oppdragsgiver, eller
2. leverandører trekker seg ut av det norske markedet

Sykehusinnkjøp har vært en pioner i arbeidet om et ansvarlig næringsliv. Deres tilnærming om veiledet kunnskapsformidling har i mange tilfeller vist seg å være svært effektive, slik som deres innsats til produksjon av hansker i Malaysia. Kompetansen de har opparbeidet, kan med fordel benyttes av flere offentlige oppdragsgivere.

Avslutningsvis ønsker Melanor å understreke at vi er enige i at både lokale og globale aktører må bidra til et mer ansvarlig næringsliv. Bransjen for medisinsk utstyr og laboratorieutstyr er krevende fordi den har et internasjonalt perspektiv, med en global leverandørkjede. Norge trenger derfor et system som støtter opp under OECD sitt perspektiv for et ansvarlig næringsliv, og vi oppfordrer sterkt til varsomhet ved innføring av flere særkrav som medfører at Norge som marked blir mindre attraktivt.

Cathy Capdeville

Næringspolitisk direktør

Melanor – bransjeorganisasjonen for medtek og lab